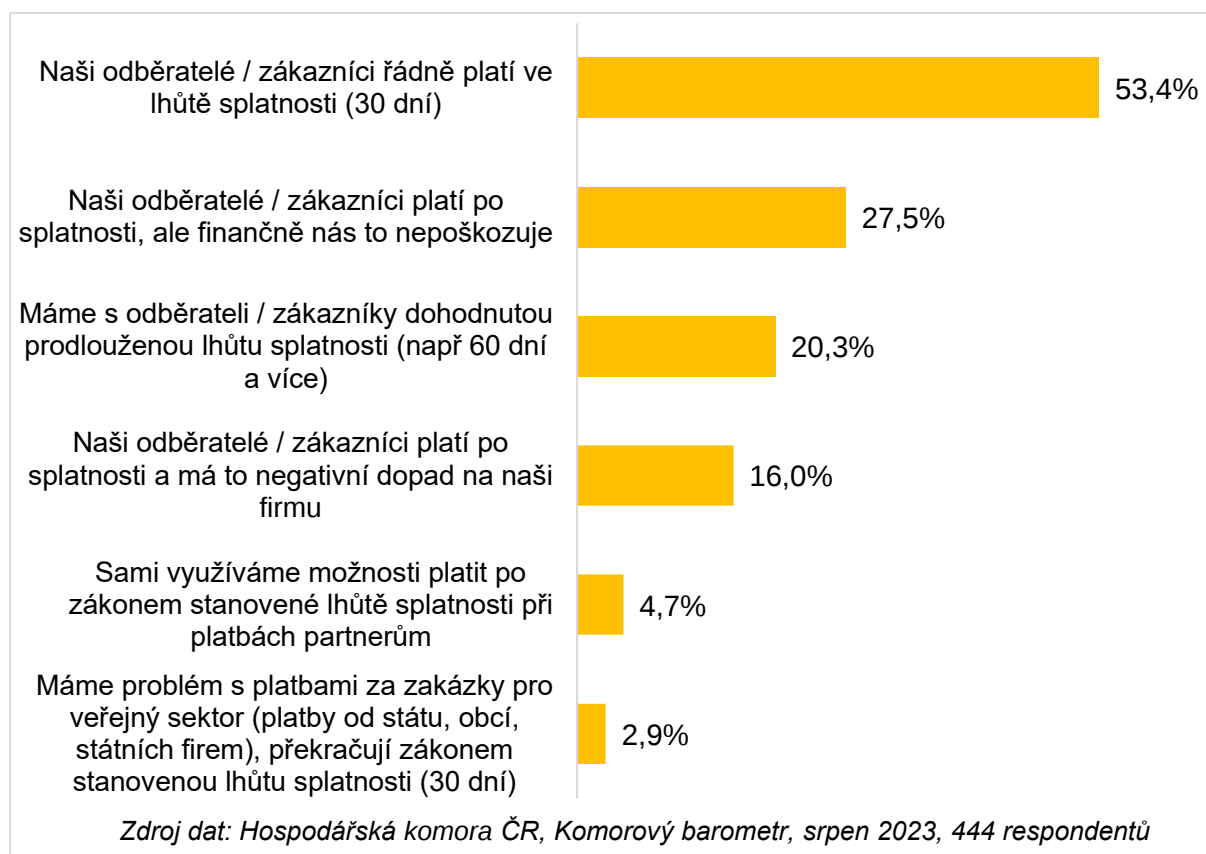

Komorový barometr: opožděné platby

Hospodářská komora ČR (dále jen HK ČR) vedla v období od 16. 8. 2023 do 4. 9. 2023 pravidelné šetření s názvem Komorový barometr. Cílem šetření bylo získat od členů HK ČR informace o jejich aktuální ekonomické situaci a očekáváních pro nejbližší období. Celkem na anketu odpovědělo 444 respondentů, mezi kterými jsou zástupci mikro, malých, středních, ale i velkých firem působících v různých odvětvích ekonomiky napříč všemi kraji České republiky.

Firmy se nadále potýkají s důsledky energetické krize, která mimo jiné vedla ke skokovému nárůstu jejich nákladů. Energetická krize zásadním způsobem ovlivnila také situaci domácností skrze vysokou spotřebitelskou inflaci, jejíž významnou součástí bylo prudké zvýšení nákladů na bydlení (nejen energií). **Vysoká inflace vedla k výraznému snížení spotřeby domácností, což následně negativně dopadlo také na firmy.** Za takových okolností se **firmy mohou dostat do zásadních problémů ve svém hospodaření, což se může projevit v neschopnosti splácet faktury do data jejich splatnosti.** V našem posledním šetření jsme proto zařadili také otázku týkající se opožděného splácení faktur. Výsledky otázky mohou pomoci zachytit, jak silně současná nepříznivá ekonomická situace dopadá na firmy.

Graf č. 1 Úhrady faktur po datu jejich splatnosti

Nadpoloviční většina firem (53,4 %) uvedla, že jejich odběratelé, případně zákazníci (pro zjednodušení bude dále v textu používáno pouze označení odběratelé), řádně splácí faktury ve 30 denní lhůtě. Odběratelé 27,5 % firem sice platí až po dohodnuté splatnosti, ale zpoždění v platbách tyto firmy finančně nepoškozují. **16 % uvedlo, že má problémy se splácením faktur ze strany odběratelů s tím, že tato skutečnost negativně dopadá na hospodaření firmy. Opožděné platby od svých odběratelů tedy celkem dostává poměrně vysokých 43,5 % v šetření zúčastněných firem.** Ačkoliv tato skutečnost zatím větší část firem finančně nepoškozují, může pokračování tohoto stavu a případné hromadění dalších neuhrazených faktur ze stran různých odběratelů představovat významné riziko pro hospodaření a fungování firem. Navíc je kombinaci a kumulaci těchto rizik a závažnost způsobené škody těžké až nemožné předvídat.

Včas své faktury nejčastěji hradí odběratelé mikro firem s 0 až 10 zaměstnanci. Ve lhůtě splatnosti faktur obdrží platby 56,9 % firem z této velikostní kategorie. Naopak nejvíce se s opožděnými platbami potýkají malé firmy s 11 až 50 zaměstnanci (39,1 % z nich) a střední firmy s 51 až 250 zaměstnanci (37,9 % z nich). **Malé firmy jsou zároveň také těmi, pro které opožděné platby nejčastěji představují problémy. Tuto možnost zvolilo 17,2 % malých firem.** Nejlépe se s opožděnými platbami vyrovnávají velké firmy nad 250 zaměstnanců, z nichž pouze 5,1 % uvedlo, že je opožděné platby poškozují. Velké firmy typicky mají více různých odběratelů, pracují s většími finančními objemy nebo mají větší finanční rezervy. Nejen tyto faktory přispívají k tomu, že lépe odolávají komplikacím, které přináší zpoždění odběratelů v úhradách faktur. S opačnou situací v počtech odběratelů, finančních objemech a finančních rezervách se potýkají malé a střední firmy. Ty jsou v ekonomice relativně více zastoupeny a jejich situace je i proto pro českou ekonomiku klíčová.

Pětina firem má se svými odběrateli dohodnutou prodlouženou lhůtu splatnosti faktur. V některých případech mohlo být k prodloužení lhůty splatnosti přistoupeno jako ke vstřícnému kroku firem vůči svým odběratelům po začátku energetické krize, případně je prodloužení lhůty splatnosti podloženo dlouhodobým obchodním vztahem.

Dohodu o prodloužené lhůtě splatnosti nejméně využívají mikro firmy (10,8 % z nich). To může být způsobeno tím, že do mikro firem spadají také osoby samostatně výdělečně činné. Významná část příjmů z podnikatelské činnosti těchto osob je vydávána na úhradu životních nákladů. Časový soulad mezi příjmy a výdaji má pro ně proto obzvlášť velký význam.

Zbylé možnosti volily pouze nízké jednotky procent respondentů. 4,7 % firem odpovědělo, že samy platí své faktury po zákonem stanovené lhůtě. Pro 2,9 % firem představují problém platby za zakázky pro veřejný sektor, které překračují zákonem stanovenou lhůtu splatnosti 30 dní.

Možnost platit faktury po zákonem stanovené lhůtě při platbách partnerům nejčastěji využívají velké firmy (5,1 % z nich). To může být výsledkem procesu optimalizace peněžních toků, kterému může být ve velkých firmách ve srovnání s menšími velikostmi přikládána větší váha. Nejméně tuto možnost využívají mikro firmy (3 %). Zakázky pro veřejný sektor, které překračují zákonem stanovenou lhůtu splatnosti 30 dní, jako problematické označovaly především malé firmy (4,6 % z nich).